

سخنان حضرت علی (ع) در مورد آفرینش

توضیح این تصویر غیر واقعی است و فقط نمادی از حضرت علی را در ذهن ما می‌پروراند:

«ثم انشا سبحانه فتق الاجواء و شق الارحاء وسكانك الهواء... ورقيم مائرا» .^(۲) «سپس خداوند جوها را از هم شکافت و جوانب و ارتفاعات هوا را باز نمود» .

آب انبوه و پر موج و خروشان را که بر پشت باد تندوز و پر قدرتی قرار داده بود، در لابه لای فضاهای باز شده به جریان انداخت.

با این باد تندوز آب را از جریان طبیعی بازداشت و آن گاه باد نیرومند را بر آب مسلط کرد و آب را در بالای آن قرار داد.

فضا را در زیر باد پر قدرت باز، و آب در روی باد، جهنده و جنبان شد.

سپس خداوند سبحان باد دیگری بیافرید که فرمانی جز به حرکت درآوردن آب نداشت، این باد دست به کار زد و تحریک آب را ادامه داد، جریان این باد را تند و منبعش را دور از مجرای طبیعی قرار داد.

خداوند سبحان همان باد را به برهم زدن آب انبوه و برانگیختن امواج دریاها دستور داد، و چونان مشک شیر که برای گرفتن کره جنبانده شود آب را به حرکت و زیر و رو شدن درآورد.

وزش باد بر آن آب چنان بود که در فضای خالی وزیدن بگیرد، آب در مقابل جریان باد مقاومتی از خود نشان نمی‌داد، آب را خت به حرکت درآورده اولش را به آخرش و متحرکش را به ساکنش برگرداند.

در این هنگام انبوهی از آب، سر به بالا کشید و کف بر آورد، خداوند آن کف را در فضایی باز و تهی بالا برد و آسمانهای هفتگانه را بساخت، پایین ترین آسمانها را از موجی مستقر بنا نهاد، که حرکت انتقالی به این سو و آن سو ندارد، و بالاترین آسمان ها را سقفی محفوظ در مرتفع ترین فضا قرار داد، بی ستونی که آن را برپا دارد و بدون میخ و طنابی که آنها را به هم بپیوندد.

آن گاه آسمان را با زینت و زیور ستارگان و روشنایی ها بیاراست، و خورشید را با فروغ گسترده و ماه فروزان را با روشنایی اش در فلکی گردان و سقوی در دوران و صفحه ای منقوش با ستارگان به جریان انداخت.

از منظر علی علیه السلام آفرینش از جو، فضا و هوا آغاز شده است، و به احتمال قوی این موضوع همان ماده گازی است که در دو آیه از آیات قرآن با واژه ی دود (دخان) آمده است:

۱. «ثم استوی الی السماء وهی دخان...»^(۳):

«سپس خداوند آسمان را مورد مشیت خود قرار داد در حالی که آسمان دود بود» .

۲. «فارتقب یوم تاتی السماء بدخان مبین»^(۴):

«در انتظار روزی باش که آسمان دود آشکاری برآورد» .

در حدیث امام باقر علیه السلام می خوانیم: نخستین موجودی که آفریده شده آب است و هوا از آب خلق گردیده است، بنابر این ریشه و نسب هر چیزی به آب می رسد، خداوند سپس هوا را بر آب مسلط ساخت. آب را بر روی هم کوپید تا از آن کفی پدید آمد و از آن کف زمین خلق گردید.^(۵)

چنان که قرآن به روشنی می فرماید:

«...ان السموات والارض کانتا رتقا ففتقناهما وجعلنا من الماء کل شیء حی...»^(۶) .

«آسمان ها و زمین در آغاز بسته و یکپارچه بودند، بعدا ما آن ها را از هم باز کرده و هر چیز صاحب حیات را از آب قرار دادیم» .

این آیه به خوبی «انبساط» جهان را می رساند، روشن تر از آیه مزبور این آیه است:

«والسما بنیناها باید و انا لموسعون»^(۷) .

«ما آسمان را با قدرت خویش پایه گذاشتیم و پیوسته آن را گسترش، وسعت و انبساط خواهیم بخشید» .

امام باقر و صادق علیهما السلام می فرمایند: آب بر هوا قرار داشت و هوا بی کرانه بود و جز این دو چیزی وجود نداشت و چون خداوند اراده کرد زمین را بیافریند فرمان داد بادها به آب وزیدند، موج پدید آمد و از موج کف پدیدار گشت، کف ها به اندازه کوه بزرگی شدند، خداوند آنها را در محل «بیت الله الحرام» [مکه معظمه] گرد آورد و از آنها زمین را پدید آورد، از این رو نخستین سرزمینی که آفریده شد مکه است، لذا آن را مادر شهرها (ام القرى) نامیدند چنان که خداوند در قرآن به این مطلب اشاره کرده می فرماید:

«ان اول بیت وضع للناس للذی بیکة مبارک...»^(۸) .

(نخستین خانه ای که برای مردم قرار داده شد در سرزمین مکه است) سپس زمین را از زیر کعبه (بکه) گسترش داد، و گسترش زمین در مدت زیادی به درازا انجامید.

پس از مدتی از میان کف ها، دودی بدون آتش بر آسمان رفت، و از آن آسمان ها آفریده شد و به گردش آمد.^(۹)

۲. نهج البلاغه، خطبه ی ۱ .

۳. فصلت/۱۱ . ۴. دخان/۱۰ .

۵. تفسیر نورالثقلین: ۴/۵۴۰. ۶. انبیاء/۳۰.

۷. ذاریات/۴۷. ۸. آل عمران/۹۶.

۹. توحید صدوق، باب ۳۶؛ احتجاج طبرسی: ۲/۷۲؛ نور الثقلین ذیل آل عمران/۹۶؛ بحار: ۵۴، ص ۶۴، ۶۵؛ تفسیر قمی، ذیل آیه .